

CITYPULSE Holi Hai

LifeStyle Trends

તહેવાર ઉજવવાની ધુણે ધૂળેટીનું રંગત આવતા અઠવાડિયે જોવા મળશે. હવે તો રંગોત્સવનું કોમર્શિયલ આયોજન પણ સુરતમાં થાય છે તો મોટી સોસાયટીઓ પણ ઇવેન્ટ પ્લાનરને હાથર કરી રંગોથી ભરાયેલા ધૂળેટીના પર્વને હટકે અને મોજુલું બનાવી દે છે. રેઇન ડાન્સ થાય છે મડ પોન્ડ બનાવી મિત્રો, ફિલેટીવ્ઝ અને પડોશી સાથે તેમાં ગંપલાવી ઉત્સવની કલરફુલ મજા લેવાય છે. આ તો થઈ મોડર્ન ધૂળેટીની વાતો. ધૂળેટીનું તહેવાર સુરતમાં આજકાલથી નથી ઉજવાતો પણ જ્યારે તમે સુરતના ઇતિહાસના પાના ખોલશો કે વડીલો પાસેથી સુરતમાં સમાતી અસ્સલ હોળી વિશે જાણશો તો તમારા મોઢામાંથી હોળીમાં "આવું પણ થતું" આ આશ્ચર્યજનક શબ્દો ચોક્કસ નીકળશે. અત્યારે પણ તમે સુરતના જૂના વિસ્તારોમાં ફરશો તો હોળી પ્રગટાવવા માટેની લાકડાની ગાંઠોના ઢગલા જોવા મળશે. હોળીનું ખાસ આકર્ષણ એટલે ઘીસ. આ તમામ કુતુહલ જન્માવતી રંગબેરંગી પ્રથાઓ વિશે આપણે ચાલો જાણીએ...

ધીસનું આકર્ષણ, 5 દિવસનું શેરી જમણ, રંગપાંચમ સુધી ગુલાલની છાંખો

ધૂન અને ઘીમની પ્રથામાં બાળકને ગુલાલ લગાડાય, નગારું આપાય

ખત્રી સમાજના નીતાબેન ગવેરીએ જણાવ્યું કે, હોળીના દિવસે ધૂનની પ્રથામાં એક ત્રણ કે પાંચ વર્ષના, મતલબ કે બાળકને બાજુ પર બેસાડવામાં આવે અને તેને ગુલાલ લગાડવામાં આવે તથા હરડાનો હાર પહેરાવવામાં આવે. સંબંધીઓ પણ ગુલાલ લઈને આવે. મોસાળ પક્ષમાંથી બાળકને નવા કપડા તથા નગારું આપવામાં આવે. આ પ્રથાને લઈને જ હોળી પહેલા નગારું ખરીદવા ઉબગરવામાં હજી પણ લોકોનો ધસારો હોય. આ ઉપરાંત મામા તરફથી બાળકને સોના કે ચાંદીની વસ્તુ ખાસ કરીને ચાંદીની કંઠી આપવામાં આવે. આ દિવસે ગોરજ પૂજન હોય જેમાં માતાજીને સુવાળી-વડા અને અન્ય ખાવાની વસ્તુઓનો નૈવેદ્ય ચઢાવવામાં આવે. ધૂળેટી બાદ દસ દિવસ સુધી ઘીમની પ્રથા થતી. તેમાં પણ બાળકને બાજુ પર બેસાડી ગુલાલ લગાડવામાં આવે. આ પ્રથા હજી જળવાઈ રહી છે.

બનાવવું. શ્રીખંડ બનાવાતો. રવા મેંદાની પુરી પણ ઘેર જાતે બનાવી તેની સાથે આ શ્રીખંડ ખાવામાં આવતો. હવે જૂજ પરિવારોએ આ પરંપરા જાળવી રાખી છે બાકી હવે તો શ્રીખંડ અને રવા મેંદાની પુરી પણ દુકાનોમાંથી વેચાતી લાવી ખાવામાં આવે છે.

મોહલ્લાના છોકરાઓ હોળીનું દોઢીયું માંગતા

સુરતની હોળી વિશે ઇતિહાસના પાના ઉઠાવવામાં આવે તો જાણવા મળે છે કે પહેલાના સમયમાં હોળીના દિવસોમાં મોહલ્લાના છોકરાઓ જતા આવતા રાહદારીઓ પાસે 'હોળીનું દોઢીયું' માંગી તેને ખવવતા. જો આપે તો ઠીક નહીં તો તેને અટકાવતા. હોળી પર ખૂબ દાંધલ દમાલ થતી. કોઈવાર લડાઈ પણ જામી પડે. એક ચકલાની હોળીવાળા બીજા ચકલાની હોળી પર હલ્લો લઈ જતાં જોકે, બીજે દિવસે એ વેરઝેર ભૂલી જતાં.

ઘીસ એટલે હોળીના વરઘોડાનું આકર્ષણ

પ્રબોધભાઈ પાતરાવાળાએ જણાવ્યું કે, 100થી વધુ વર્ષથી હોળીનું મુખ્ય આકર્ષણ ઘીસ રહેતું. જેને હોળીનો વરઘોડો કહેતા હતા. કોટ વિસ્તારની અલગ અલગ શેરીઓ જેમકે, સૈયદપુરા, રામપરા, ભાગળ, ઉબગરવાડ, રુદનાથપુરા, હરિપરા, કાછીયા શેરી, લીંબુ શેરી, પસ્તાગિયા શેરી, પીપળા શેરી, દાળિયા શેરી, ગલેમંડી અહીંથી હોળીનો વરઘોડો નીકળતો. ઢોલ નગારા વગાડતા એક શેરીમાંથી બીજી શેરીમાં જાય તેને જોવા ભીડ થતી. શેરી મોહલ્લાની નગારા વગાડવાની આગવી ઢબ રહેતી જેને ચાલ કે છાપ તરીકે ઓળખતા. નગારા વગાડે એટલે તેનું ચામડું નરમ પડે તો તેને ટાઈટ કરવા મશાલ પાસે રાખી તેને તાપતા એટલે આ ઘીસમાં બે મશાલચી રહેતા. પહેલા તો વરઘોડામાં વરરાજા રહેતો. કોઈપણ એક યુવકને વરરાજા બનાવતા. આ ઘીસની પ્રથા 1974 પછી ભૂલાઈ ગઈ હતી તેને ફરી 2000ની સલમા છવંત કરાઈ હતી. હવે ઘીસમાં વરરાજા નહીં હોય પણ નગારા વાદનનું આકર્ષણ રહે છે. ગયા વર્ષે આપણા સુરતની એક શેરીમાં ઘીસ નીકળી હતી.

બાળકો દ્વારા નગારા વગાડવાની પ્રથા વિસારે પડી

અત્યારે તો હોળીનો તહેવાર બે દિવસ પૂરતો રહી ગયો છે પણ પહેલાના સમયમાં આ તહેવારની ઉજવણી રંગપાંચમ સુધી એટલે કે 5 દિવસ સુધી ચાલતી. શેરીના ચાર રસ્તાને પહેલા ચકલો કહેતા જ્યાં હોળી પ્રગટાવવામાં આવતી. ત્યારે ચકલા પાસે નાના બાળકોનું ટોળું ચામડાના નગારા વગાડતું. અત્યારે ગણેશ ઉત્સવમાં નગારા ખરીદવા ઉબગરવાડમાં ભીડ થાય છે પણ પહેલાના સમયમાં હોળી પર્વને લઈને ઉબગરવાડમાં નગારા ખરીદવા ભીડ થતી. બાળકો નગારા વગાડે ત્યારે નગારા ફોટો તો તેને ફરી મહાલવા પણ ઉબગરવાડમાં ભીડ થતી. એ સમયે તો હોળીના પંદર દિવસ પહેલાથી નગારા વગાડવાની પ્રેક્ટિસ શરૂ થઈ જતી. હવે તો હોળી પ્રગટે ત્યાં નાના છોકરાઓ દ્વારા નગારા વગાડવાનું ભૂલી જવાયું છે.

કોટ વિસ્તારમાં હજી પણ 5 દિવસ જમણવાર થાય છે

પહેલા હોળી પાંચ દિવસ સુધી પ્રગટતી રહે એટલી લાકડાની ગાંઠ ખરીદવામાં આવતી હતી. એકવાર વડીલોને વિચાર આવ્યો કે આ લાકડાની ગાંઠ એમ જ 5 દિવસ પ્રગટતી રહે છે તો તેનો આપણે સહુપયોગ કરીએ અને પછીથી જમણવારની શરૂઆત થઈ. શેરી મોહલ્લાની બહેનો, પુરુષો સળગતા લાકડાની ગાંઠ પર રસોઈ બનાવતા. એક દિવસ દાળ ઢોકળી, બીજા દિવસે દાળ-ભાત, ત્રીજે દિવસે કઢી ખીચડી બનાવે, શકરિયું, બટાકા, કંદ બાકવામાં આવે. શેરીમાં બધા બેગા થઈ રસોઈની તૈયારીઓ કરે. ઘરેથી પોતાની થાળી-વાડકી લઈ આવે અને દોળામાં બેસીને જમે. આ પ્રથા હજી પણ કોટ વિસ્તારમાં કેટલીક શેરીઓમાં હજી પણ જળવાયેલી છે. જોકે કેટલી શેરીઓમાં એક કે બે દિવસ તો કેટલીક શેરીઓમાં 5 દિવસ જમણવાર થાય છે.

સુરતીઓ
જેટલી મજા ઉત્તરાયણમાં પતંગો ઉડાવવાની લે છે એટલી જ મજા ધૂળેટી પર મિત્રો, ફિલેટીવ્ઝ અને પાડોશીઓને રંગી નાખવામાં પણ લે છે. આપણા સુરતની રેસિડેન્શિયલ સોસાયટીઓમાં પણ કોમર્શિયલ આયોજનને ટપી જાય અને આંખોને ચકાચોઈ કરી નાંખે તેવા આયોજન કરાતા હોય છે. સુરતીઓએ એવો પણ સમય જોયો છે જ્યારે હોળી પ્રગટાવી તેના બીજા દિવસે ગુલાલ કે પછી ફુલોમાંથી બનાવેલા રંગોથી એકબીજાને રંગતા અને બહુ બહુ તો સોસાયટીમાં કંડાર્યું આયોજન થતું. હવે લોકોને તહેવારોમાં અવનવું જોઈતું હોય છે એટલે તહેવારો હવે ટ્રેન્ડી બની ગયા છે. ધૂળેટી હવે સાદાઈથી ઉજવવા કરતા રેઇન ડાન્સ, મડ હોલી, ફુલોંકી હોલીનું આયોજન કરી રંગોથી ભરેલી ધૂળેટીને વધારે કલરફુલ બનાવવામાં આવે છે. ધૂળેટીના આયોજનમાં રેઇન ડાન્સ, સેલ્ફી બુથ, DJ નું આયોજન તો ઘણા સમયથી થાય જ છે સાથે બીજું શું અવનવું સોસાયટીઓમાં આ વર્ષની ધૂળેટીમાં જોવા મળશે તે આપણે અહીં જાણીએ...

હોળી-ધૂળેટીનું અવનવું: અષ્ટપિનાયકની થીમ, ચંગ અને ફૂલોની હોળીનું આકર્ષણ

ચંગનું આયોજન થશે, સુકાવેલા ફૂલોનો પાઉડર બનાવી રંગોત્સવ ઉજવશે

વેસુ સ્થિત એક સોસાયટીના પ્રમુખ જીતુ શર્મા અને મનીષ જગનાની દ્વારા જણાવવામાં આવ્યું કે તેમની સોસાયટીમાં દર વર્ષે હોળીનું સેલિબ્રેશન ધમાકેદાર હોય છે. મહાશિવરાત્રી બાદથી હોળી પ્રગટાવવાના દિવસ સુધી રોજ રાજસ્થાની ચંગનું આયોજન થાય છે. રાજસ્થાની લોકગીતો સાથે રાજસ્થાની નૃત્ય અને હસી મજાક ચાલતા હોય. ચંગ એક વાદ્ય હોય અને ઉભલી વગાડી ગીતો ગવાય અને ડાન્સ થાય. રંગોત્સવમાં DJ હોય, રેઇન ડાન્સ થાય. ટેબલ પર હર્બલ કલ્વર્સના ઢગલા કરાય લોકો આ કલ્વર્સથી એકબીજાને રંગે. ગુલાલની છાંખો ઉછાળવામાં આવે. આ વખતે પહેલીવાર સુકાવેલા ગુલાબના ફૂલ અને થેલો કલ્વર્સના સુકાવેલા ગલગોટા ખરીદી લાવી સોસાયટીની મહિલાઓ પોતે તેમાંથી પાઉડર બનાવશે. સુકાવેલા ફૂલોના બનાવેલા પાઉડરથી આ વખતે હોળી રમાશે.

સોસાયટીમાંથી રાધા કૃષ્ણ બનાવાય, ફૂલોની હોળી રમાય

વેસુમાં સ્થિત 450 ફલેટની એક સોસાયટીમાં હોળીનું સેલિબ્રેશન બે દિવસ ચાલે છે. આ સોસાયટીના વિનિતા ગોલેશા, ભાગ્યેંદ અગ્રવાલ અને મીરા અગ્રવાલ દ્વારા જણાવવામાં આવ્યું કે, અમારી સોસાયટીમાં હોળીનું સેલિબ્રેશન બે દિવસ સુધી ચાલે છે. સોસાયટીના રહિશોમાંથી રાધા અને કૃષ્ણ બનાવવામાં આવે. કોઈવાર બહારથી પણ રાધા કૃષ્ણ બોલાવવામાં આવે. સોસાયટીના બધા જ લોકો રાધા કૃષ્ણ સાથે ફૂલોની હોળી રમે. સોસાયટીમાં જ શિવ મંદિર છે તેમાં શ્યામભાષા સાથે ફૂલોની હોળી રમાય છે. આ ઉપરાંત રેઇન ડાન્સ, ઓર્ગેનિક કલર અને ફોમથી સોસાયટીમાં હોળી રમવાની મજા લેવાય છે. DJ પણ હોય છે જેની તાલ પર લોકો ડાન્સ કરીને રંગોત્સવ ઉજવે છે. બેન્ડવાજાની સાથે લોકો નાચતા ગાતા શ્યામમંદિર પગપાળા જાય છે. તેમની સોસાયટીમાં હોળી પર ધાર્મિક વાતાવરણ પણ જોવા મળે અને ઓર્ગેનિક કલરથી એકબીજાને રંગીને રંગોત્સવ ઉજવવામાં આવે છે.

અષ્ટપિનાયકની થીમ પર હોળીનું ડેકોરેશન, મુલતાની માટીનું પોન્ડ

બાલાજી રોડ મોહલ્લાના સંદીપભાઈ બારોટે જણાવ્યું કે, તેમના મોહલ્લામાં હોળીનું ધાર્મિક થીમ જેમકે, 12 જ્યોતિર્લિંગ, વૃંદાવનની થીમ પર ડેકોરેશન અને આયોજન કરાતું હોય છે. આ વખતે અષ્ટપિનાયકની થીમ પર આયોજન થશે. ગણેશજન્મા 8 સ્વરૂપની મૂર્તિઓ મુકવામાં આવશે અને દરેક સ્વરૂપના ગણેશજન્મ મંદિર મહારાષ્ટ્રમાં કઈ કઈ જગ્યાઓ પર છે અને તેના મહત્વની માહિતી દર્શાવવામાં આવશે. દર વર્ષે જે હોળી પ્રગટાવવામાં આવે છે તેમાં હોલિકા અને પ્રહલાદનું કાચબરનું પૂતળું મુકવામાં આવે છે તથા બેનર થકી પ્રહલાદ અને હોલિકા દહનની આખી કહાની દર્શાવવામાં આવે છે. આ વખતે મડ હોળીનું એન્ટેક્શન રહેશે. કીચડ જે કરાશે તે મુલતાની માટીનું હશે જે ત્વચા માટે સાચું રહેશે. અને કોઈને ઈજા પણ નહીં થાય.

